

PATVIRTINTA
Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir
darbo ministro 2012 m. gegužės 7 d.
įsakymu Nr. A1-227
(Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir
darbo ministro 2014 m. lapkričio 6 d.
įsakymo Nr. A1-532 redakcija)

SPECIALIZUOTOS PAGALBOS CENTRŲ VEIKLOS APRAŠAS

I SKYRIUS BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Specializuotos pagalbos centrų veiklos aprašas (toliau – Aprašas) reguliuoja specializuotos pagalbos centrų, kurie atrenkami konkurso būdu ir kuriems skiriamos lėšos specializuotai kompleksinei pagalbai teikti, funkcijas, teises, pareigas ir veiklos organizavimą.

2. Apraše vartojamos sąvokos:

2.1. **Informavimas** – reikalingos informacijos apie specializuotą kompleksinę pagalbą teikimas smurtą patyrusiam asmeniui, jei reikia – ir kitiems šeimos nariams.

2.2. **Konsultavimas** – konsultanto teikiama pagalba, kai kartu su smurtą patyrusiu asmeniu analizuojama situacija ir ieškoma veiksmingų kritinės būklės įveikimo būdų.

2.3. **Kritinė būklė** – dėl smurto artimoje aplinkoje atsiradęs asmens fizinis ir (ar) psichinis sveikatos sutrikdymas.

2.4. **Psichologinė pagalba** – psichologo, psichoterapeuto teikiama tarpasmeniniu bendravimu ir teorinėmis žiniomis pagrįsta pagalba smurtą patyrusiems asmenims, kuriems būtina įveikti kritinę būklę.

2.5. **Tarpininkavimas** – pagalbos smurtą patyrusiam asmeniui teikimas sprendžiant smurto artimoje aplinkoje atvejį, tarpininkaujant tarp smurtą patyrusio asmens ir jo aplinkos (kitų institucijų, specialistų, asmenų).

2.6. **Teisinė pagalba** – konsultanto teisinės informacijos, teisinių konsultacijų teikimas.

3. Kitos Apraše vartojamos sąvokos suprantamos taip, kaip jos apibrėžtos Lietuvos Respublikos apsaugos nuo smurto artimoje aplinkoje įstatyme (toliau – Įstatymas).

4. Informavimo, konsultavimo, tarpininkavimo paslaugas ir teisinę pagalbą gali teikti konsultantai, apmokyti dirbti su smurtą patyrusiais asmenimis.

5. Specializuotos pagalbos centrai (toliau – SP centras) savo veikloje vadovaujasi Įstatymu, šiuo Aprašu bei kitais teisės aktais.

II SKYRIUS SPECIALIZUOTOS PAGALBOS CENTRO FUNKCIJOS IR VEIKLOS ORGANIZAVIMAS

6. SP centre, gavus iš policijos informaciją apie smurto artimoje aplinkoje atvejį ir smurtą patyrusio asmens duomenis susisiekti, nedelsiant, bet ne vėliau kaip kitą darbo dieną, telefonu, elektroniniu paštu ar tiesiogiai (nuvykstant į smurtą patyrusio asmens gyvenamąją vietą) susisiekiama su smurtą patyrusiu asmeniu ir jam pasiūloma specializuota kompleksinė pagalba. Ši pagalba teikiama ir tuomet, jei smurtą patyręs asmuo į SP centrą kreipiasi tiesiogiai.

7. Siekiant padėti smurtą patyrusiam asmeniui įveikti kritinę būklę, telefonu, internetu ar smurtą patyrusiam asmeniui kreipiantis tiesiogiai, konsultantai teikia informavimo, konsultavimo, tarpininkavimo paslaugas. Prireikus teikiama psichologinė ir (ar) teisinė pagalba. Jei SP centre psichologo ir (ar) konsultanto, teikiančio teisinę pagalbą, nėra, SP centras tarpininkauja, kad smurtą patyrusiam asmeniui būtų suteikta psichologinė ir (ar) teisinė pagalba kitoje įstaigoje ar organizacijoje.

8. Iš policijos gautus ir tiesiogiai besikreipusių smurtą patyrusių asmenų pranešimus konsultantai raštu arba elektroniniu būdu įrašo į Gautų pranešimų apie smurtą artimoje aplinkoje patyrusius asmenis registracijos žurnalą (toliau – registracijos žurnalas) (1 priedas). Konsultantai, susisiekę su smurtą patyrusiu asmeniu ar bendraudami su tiesiogiai besikreipusiu smurtą patyrusiu asmeniu, užpildo anketą (2 priedas). Jei asmuo pasiūlytos pagalbos atsisako, apie tai pažymima registracijos žurnale.

9. Konsultantai, gavę informaciją apie smurto artimoje aplinkoje atvejį:

9.1. išsiaiškina esamą padėtį;

9.2. suteikia psichologinę pagalbą, kad smurtą patyręs asmuo įveiktų kritinę būklę, emociškai jį palaiko;

9.3. informuoja, konsultuoja ir tarpininkauja sprendžiant su smurtu artimoje aplinkoje susijusius klausimus;

9.4. suteikia informaciją apie tolesnės pagalbos teikimą ir individualaus pagalbos priemonių plano, kuriame užrašoma visa su pagalbos teikimu susijusi informacija, sudarymą;

9.5. su smurtą patyrusiu asmeniu suderina jam priimtinausią tolesnės specializuotos kompleksinės pagalbos teikimo būdą (telefonu, elektroniniu paštu, susitikus ar kt.);

9.6. kartu su smurtą patyrusiu asmeniu sudaro individualų pagalbos priemonių planą (3 priedas), kuriame pateikiama informacija apie smurtą patyrusio asmens būseną, kritinės būklės įveikimo procesus (kokia pagalba reikalinga, kokia pagalba suteikta, su kokiomis institucijomis ir (ar) organizacijomis bendradarbiauta, kiek teikta pakartotinių konsultacijų, jų rezultatas ir kt.). Individualus pagalbos priemonių planas įgyvendinamas pagal konkretų smurtą patyrusio asmens poreikį ir gali būti tikslinamas arba nutraukiamas pasikeitus aplinkybėms. Individualus pagalbos priemonių planas sudaromas kiekvienam pagalbą sutikusiam priimti asmeniui;

9.7. siekdami suteikti specializuotą kompleksinę pagalbą smurtą patyrusiam asmeniui bei užtikrinti teikiamos pagalbos efektyvumą ir kompleksiškumą, bendradarbiauja su savivaldybių administracijų Vaiko teisių apsaugos skyriais (toliau – VTAS), savivaldybių įstaigomis ar nevyriausybinėmis organizacijomis, teikiančiomis pagalbą smurtą patyrusiems asmenims, įstaigomis ir (ar) organizacijomis, teikiančiomis apnakvindinimo, apgyvendinimo ar kitas būtinas paslaugas, su policija, sveikatos priežiūros įstaigomis, teisinę pagalbą teikiančiomis institucijomis, bendruomenėmis, seniūnijomis;

9.8. jei smurtą patyręs asmuo pageidauja, tarpininkauja, kad jam būtų suteikta medicininė pagalba;

9.9. prireikus lydi smurtą patyrusį asmenį į policijos komisariatą, teismą, kitas institucijas ir (ar) organizacijas.

10. Jei paaiškėja, kad vaikai buvo smurto artimoje aplinkoje liudininkai, vaikai gyvena aplinkoje, kurioje buvo smurtauta, arba prieš juos buvo tiesiogiai smurtauta, SP centro konsultantai nedelsdami, bet ne vėliau kaip kitą darbo dieną, praneša apie tai VTAS ir policijai, jeigu jai nebuvo pranešta apie smurto atvejį.

11. Jei smurtą patyręs asmuo SP centro pasiūlytos pagalbos atsisako, pagalba jam pasiūloma pakartotinai per 1–7 darbo dienas.

12. Jei smurtą patyręs asmuo nesikreipė į policiją, bet kreipėsi tiesiai į SP centrą, konsultantai, gavę smurtą patyrusio asmens sutikimą, nedelsdami, bet ne vėliau kaip kitą darbo dieną po sutikimo gavimo, apie smurto artimoje aplinkoje atvejį informuoja policiją.

13. Suteikę visą pagalbą pagal individualų pagalbos priemonių planą, SP centro konsultantai ne vėliau kaip po mėnesio pakartotinai susisiekiama su pagalbą gavusiu smurtą patyrusiu asmeniu dėl tolesnės pagalbos poreikio.

III SKYRIUS

SPECIALIZUOTOS PAGALBOS CENTRŲ TEISĖS IR PAREIGOS

14. SP centras turi teisę:

14.1. gauti reikalingą informaciją iš Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos (toliau – Ministerija) ar jos įgaliotos institucijos su specializuotos kompleksinės pagalbos teikimu susijusiais klausimais;

14.2. pasitelkti kitų įstaigų ir (ar) organizacijų atstovus, specialistus ir sudaryti bendras komisijas (darbo grupes) specializuotos pagalbos teikimo ir (ar) SP centro veiklos klausimams spręsti;

14.3. neteikti pagalbos, jei smurtą patyręs asmuo nebendradarbiauja, žemina pagalbą teikiančių darbuotojų garbę ir orumą, yra apsvaigęs nuo alkoholio ar psichotropinių medžiagų, savo veiksmais kelia grėsmę SP centro darbuotojų sveikatai ir gyvybei.

15. SP centras įsipareigoja:

15.1 užtikrinti veiksmingą, šiuolaikiniais vadybos principais pagrįstą specializuotos kompleksinės pagalbos teikimą ir administravimą, užtikrinti teikiamos pagalbos kokybę;

15.2. teikti specializuotą kompleksinę pagalbą smurtą artimoje aplinkoje patyrusiems asmenims nepriklausomai nuo jų lyties, rasės, tautybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų, amžiaus, lytinės orientacijos, negalios, etninės priklausomybės, religijos;

15.3. užtikrinti asmens duomenų apsaugą bei pagalbos teikimo konfidencialumą ir apie tai informuoti smurtą patyrusį asmenį. Informacija apie smurtą patyrusį asmenį gali būti perduodama kitiems asmenims tik Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatyta tvarka;

15.4. laiku rengti ir teikti ataskaitas bei kitą informaciją, susijusią su specializuotos kompleksinės pagalbos vykdymu, Ministerijai ar jos įgaliotai institucijai;

15.5. viešinti SP centro veiklą bei teikiamą specializuotą kompleksinę pagalbą, kad tikslinės grupės ir visuomenė daugiau sužinotų apie SP centrą ir jo veiklos rezultatus, nurodydamas projekto finansavimo šaltinį.

IV SKYRIUS

SPECIALIZUOTOS KOMPLEKSNĖS PAGALBOS TEIKIMO KOORDINAVIMAS

16. Specializuotos kompleksinės pagalbos smurtą patyrusiems asmenims teikimą SP centruose koordinuoja Ministerija ar jos įgaliota institucija.

17. Ministerija ar jos įgaliota institucija ne rečiau kaip kartą per metus organizuoja SP centrų veiklos, susijusios su specializuotos kompleksinės pagalbos teikimu, bei lėšų panaudojimo patikrinimą.

18. Ministerija organizuoja mokymus SP centrų darbuotojams, teikia metodinę pagalbą.

V SKYRIUS

LĖŠŲ SKYRIMAS SPECIALIZUOTOS PAGALBOS CENTRAMS

19. Lėšos SP centrų veiklai skiriamos iš Lietuvos Respublikos valstybės, savivaldybių biudžetų, Europos Sąjungos struktūrinių fondų lėšų, kitų teisėtai gautų lėšų.

VI SKYRIUS

BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

20. SP centrai dirba darbo dienomis SP centro nustatytais valandomis.

21. SP centre dirba konsultantai, baigę socialinių mokslų srities studijas ir įgiję aukštąjį universitetinį ar aukštąjį koleginių išsilavinimą. Asmenys, siekiantys dirbti konsultantais, turi išklaudyti ne mažiau kaip 10 akademinį valandų praktinei veiklai SP centre pasirengti skirtus mokymus, organizuojamus Ministerijos arba aukštųjų mokyklų (kolegijų, universitetų), rengiančių psichologus, socialinius darbuotojus, pagal jų patvirtintas profesinės kompetencijos tobulinimo programas.

22. Konsultantų ir smurtą patyrusio asmens bendradarbiavimas grindžiamas abipusės pagarbos, tarpusavio supratimo ir susitarimo principais.

23. SP centras gali pasitelkti savanorius ir turi teisę kompensuoti su savanorišku darbu susijusias išlaidas, vadovaudamasis Lietuvos Respublikos savanoriškos veiklos įstatymu ir Savanoriškos veiklos išlaidų kompensavimo sąlygų ir tvarkos aprašu, patvirtintu Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2011 m. liepos 4 d. įsakymu Nr. A1-330 „Dėl Savanoriškos veiklos išlaidų kompensavimo tvarkos ir sąlygų aprašo patvirtinimo“.

24. SP centro veiklos dokumentai tvarkomi ir saugomi Lietuvos Respublikos dokumentų ir archyvų įstatymo bei kitų teisės aktų nustatyta tvarka.

25. SP centras kaupia, atnaujina duomenis apie smurtą patyrusius asmenis ir veiklos teritorijoje esamas įstaigas ar organizacijas, teikiančias pagalbą smurtą patyrusiems asmenims.
